

Paul McDonnell, PhD

Léčba autismu v kanadské provincii Nový Brunswick

Zpracovala Veronika Křížová

Studentka PdF a ESF MU, dobrovolník Mise naděje, z.s. (www.misenadeje.cz)

Dr. Paul McDonnell působí jako profesor na Univerzitě Nový Brunswick (UNB) ve městě Fredericton v Kanadě. Při poskytování pomoci lidem s PAS se tento region musí vypořádávat nejen s problémem malé hustoty zalidnění a omezenými zdroji, ale především s některými těžko dostupnými oblastmi, kde lidé žijí odříznuti od světa a lékařské pomoci.

Pane doktore, abychom nejprve přiblížili čtenářům prostředí, ve kterém pracujete, mohl byste říci něco o provincii Nový Brunswick a lidech, kteří zde žijí?

Nový Brunswick patří mezi jednu z nejmenších kanadských provincií (má asi 750 tisíc obyvatel). 50% populace navíc obývá venkovské oblasti. Je tu také velký počet dětí z rodin původních kanadských národů, celkem v naší provincii žije 15 indiánských etnik. Protože Nový Brunswick je dvojjazyčný region, nabízíme vzdělání pro děti s PAS v angličtině i francouzštině. Snažíme se samozřejmě, aby výukové materiály a pracovní pomůcky byly dostupné v obou jazycích. Ještě před 10 lety tomu tak nebylo, protože vše se připravovalo jen v angličtině.

Mohl byste prozradit i něco o sobě a o vaší kariéře?

Po mnoho let jsem působil jako profesor psychologie na UNB a specializoval jsem se na vývojovou a dětskou psychologii. Ještě dříve jsem ale pracoval na psychiatrické klinice pro děti a dospívající v Torontu, kde jsem často léčil i děti s PAS. Tam jsem si také uvědomil akutní nedostatek péče pro takto nemocné děti, i přesto, že opravdu velký potenciál skýtá Aplikovaná Behaviorální Analýza (ABA). Univerzita mi vyšla vstříc, a proto jsem mohl věnovat hodně času a energie poskytování soukromých terapií pro děti s PAS a podpoře jejich rodičů.

Jak vůbec vypadala léčba PAS na UNB před 20 lety? Co se od té doby změnilo?

Před 20 lety tu neexistovala žádná pomoc pro děti v předškolním věku, nicméně fungovali tu pracovníci, kteří navštěvovali rodiny jednou nebo dvakrát týdně. Sledovali pokroky, které dítě dělalo, a na jejich základě dávali rodičům další instrukce. Děti, které už navštěvovaly základní školu, chodily do tříd společně se zdravými spolužáky, protože regionální Odbor pro vzdělání plně podporoval tezi, podle které i děti se zvláštními potřebami musely navštěvovat „normální školy“. Takovéto děti sice měly nárok na asistenta pedagoga, ovšem žádný speciální vzdělávací program nepřicházel v úvahu. I tak byla situace mnohem lepší než v 70. letech, kdy byly děti trpící autismem vylučovány ze škol a rodiče je museli vyučovat doma svépomocí. Určitou pomoc dostávali jen ze strany organizace známé jako „Kanadská asociace mentálně postižených osob“. Přestože rodiče a

odborníci bojovali za zřízení předškolních pomocných a léčebných center už od roku 1990, jejich prosby byly vyslyšeny až v roce 2003.

Takže první program byl spuštěn v roce 2003. Jak přesně vypadal?

V prosinci 2003 oznámil regionální Odbor pro rodinu a službu komunitám, že peníze budou přiděleny na intenzivní behaviorální léčbu pro předškolní děti s PAS. Byly slíbeny příspěvky také na kurzy z oblasti porozumění. Navíc Střední škola pro děti se speciálními potřebami, která funguje při UNB, obdržela grant na vyškolení skvělých terapeutů ze všech možných oblastí (psychology, logopedy...). Byly vytvořeny skupiny odborných poradců, kteří vytváří pro děti individuální učební plány a rovněž dohlíží na implementaci terapií. Protože jsme v té době měli jen málo zkušeností s aplikovanou behaviorální analýzou, našim hlavním úkolem bylo najít dostatek kvalifikovaných odborníků a terapeutů pro asi 200 dětí.

Nakonec se nám podařilo dát dohromady dva týmy terapeutů, každý měl 6 členů a měli hojné zkušenosti s behaviorální terapií a technikami. K dnešnímu dni působí v provincii Nový Brunswick 13 certifikovaných terapeutů ABA a další budou vyškoleni příští rok. Od roku 2004 se podařilo na UNB proškolit

více než 1000 odborníků v rámci školicího programu v oblasti speciálních intervenčních metod, především v aplikované behaviorální analýze. Provincie Nový Brunswick financuje každému dítěti, které bylo diagnostikováno s poruchami autistického spektra, 20 hodin terapie týdně ve formě intenzivní behaviorální intervence. Tyto služby jsou dostupné všem dětem z provincie a čekací lhůty jsou kratší než jeden rok.

Mohl byste prosím našim čtenářům přiblížit, jak tento školicí program vypadá?

Většina pomocných pracovníků a osobních asistentů prošla speciálním školicím kurzem na UNB. Školení je rozděleno půl na půl mezi teoretické a praktické lekce a počet hodin se odvíjí od studovaného zaměření. Pro pomocné pracovníky dotace činí celkem 168 hodin, pro osobní asistenty 299 hodin, které jsou rozloženy do 7 až 8 měsíců. Školení probíhá jak formou prezenční výuky, tak pomocí on-line lekcí, které usnadňují práci především studentům ze vzdálených oblastí. Naším cílem je poskytnout toto vzdělání všem pedagogickým pracovníkům předškolního vzdělávání a rovněž asistentům pedagoga. Připravuje se také nový školicí program pro osobní asistenty a speciální pedagogy. Mezitím se také podařilo na UNB akreditovat nový bakalářský studijní obor Aplikovaná behaviorální analýza, který mohou studovat i zájemci z řad široké veřejnosti.

Jaká je současná situace v provincii z pohledu přístupů k léčbě poruch autistického spektra?

Velkým plusem je určitě důkladné vyšetření, které podstupuje každé dítě hned na počátku terapie. Navíc v provincii funguje šest soukromých organizací akreditovaných státem, které mají na starost poskytování léčby pro děti předškolního věku a které svou činností pokrývají území celé provincie. Momentálně nemáme žádné závažnější problémy

s čekacími lhůtami(terapie běžně začíná 4 až 6 měsíců po určení diagnózy) a všem dětem je poskytnuta péče tak dlouho, jak je potřeba. Děti v předškolním věku tak mohou pokračovat v terapii (pokud je to nutné) až do chvíle nástupu do školy. Přejít na základní školu se dítěti snaží usnadnit terapeut předškolního zařízení spolu s pedagogy na základní škole. První měsíc (někdy i déle) doprovází dítě do školy terapeut. V některých případech je možné, aby dítě zůstalo v předškolním zařízení o něco déle, pokud se usoudí, že toto prostředí je pro něj vhodnější.

Největší slabinou programu je dle nás týdenní hodinová dotace na léčbu jednoho dítěte. Ta je momentálně nastavena na 20 hodin, ovšem byli bychom rádi, kdyby se zvýšila na 30 hodin týdně. Je třeba také zmínit, že Odbor zdraví Městského úřadu Nový Brunswick poskytl základní finanční prostředky pro síť šesti center (na každý region připadá jedno), která rodinám poskytují materiální i jinou formu podpory. Vedle toho nabízí workshopy, psychoterapeutická sezení pro mládež, dospělé nebo rodiče, organizuje volnočasové aktivity a připravuje programy pro lidi v náročných životních situacích. Mimo to poskytuje knihy, videa a další učební materiály.

Z anglického originálu: AutismInterventionforUnderservedPopulations:AnExemplefromtheProvinceof New Brunswick, by David Celiberti, PhD, BCBA-D, ASAT ExecutiveDirector, newsletteroftheAssociationfor Science in AutismTreatment, summer 2014.

Prohlášení:

Autor tohoto článku si nijak nenárokuje autorská práva k ničemu v něm uvedenému. Tento článek není lékařskou radou ani lékařskou pomocí, je určen výhradně k informačním a vzdělávacím účelům a má nekomerční povahu.